

Сьогодні
02.09.2024

Урок №2

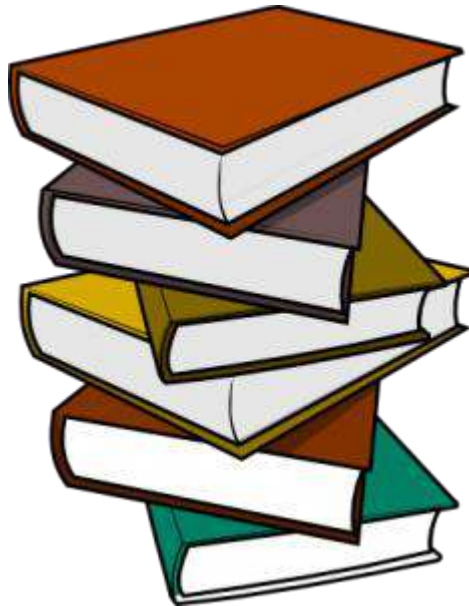

Народнопісенна лірика. Народні соціально-побутові пісні, їх різновиди (огляд)

Мета: ознайомити з різновидами народнопісенної лірики, зокрема з соціально-побутовими козацькими піснями; дати уявлення про тематичне та жанрове розмаїття народних пісень; поглибити знання про життя і побут козаків через аналіз народних пісень; розвивати вміння аналізувати та інтерпретувати народні пісні; сприяти розвитку критичного мислення та естетичного смаку учнів; збагатити словниковий запас учнів; виховувати патріотичні почуття, повагу до історії та культури свого народу; формувати естетичне сприйняття народної спадщини; сприяти збереженню та популяризації українського фольклору.

Слухай вчителя уважно
І веди себе поважно.
Щоб зуміли все зробити
Та все добре зрозуміти.

На уроці не гукайте,
Завжди руку піднімайте.
Там, де шум і крик буває,
Працездатності немає.

Про що ви дізнаєтеся сьогодні на уроці?

- ✓ Що таке народнопісенна лірика?
- ✓ Чим живе ліричний герой козацьких пісень?

Сьогодні
02.09.2024

Актуалізація опорних знань

Що називають мистецтвом?

Мистецтво – це творче відображення дійсності в художніх образах.

Які функції відіграє мистецтво в житті людини?

Естетичну, пізнавальну, виховну.

До якого роду літератури належить пісня?

Лірика.

Сьогодні
02.09.2024

Опрацювання статті на с. 8. «Народнопісенна лірика»

Народнопісенна лірика — це пісні, у яких передано емоційний стан, почуття та роздуми героя/героїні.

Фольклорні пісні, на відміну від авторських, надзвичайно насичені побутовим матеріалом, позбавлені ознак індивідуальності, а думки та почуття мають більш узагальнену форму.

Сьогодні
02.09.2024

Опрацювання статті на с. 8. «Народнопісенна лірика»

Відомий український письменник М. Гоголь писав: «Покажіть мені народ, у якого було б більше пісень. Наша Україна дзвенить піснями». Справді, наш край здавна славиться своєю народнопісенною творчістю. Уявіть собі, пісенний фонд українського народу становить понад 300 тисяч творів! У 6-му класі ви ознайомилися з календарно-обрядовими та колисковими піснями — сьогодні ж поведемо розмову про суспільно-побутові.

Сьогодні
02.09.2024

Опрацювання статті на с. 8. «Суспільно-побутові пісні»

- ✓ Колективно перетворіть текстову інформацію на таблицю «Суспільно-побутові пісні та їхні види» (на дошці та в зошитах).
- ✓ Сформулюйте й запишіть визначення «суспільно-побутові пісні»

У суспільно-побутових піснях відображено настрої народу, викликані різними явищами суспільного життя, а саме: проводи козака в похід, сум за рідною домівкою, оплакування загиблого захисника рідної землі (козацькі пісні); проводи чумака, прощання з родиною, пригоди в дорозі, повернення додому або оплакування загиблого чумака (чумацькі пісні); проводи солдата/рекрута на тривалу службу в армію (солдатські та рекрутські пісні); туга за рідним краєм, родиною, важка праця наймита, зневажливе ставлення хазяїна до нього (наймитські пісні). Суспільно-побутові пісні бувають переважно ліричні, сюжет і події в них майже або повністю відсутні. Увага зосереджується на почуттях, переживаннях і роздумах.

Сьогодні
02.09.2024

Опрацювання статті «Козацькі пісні» на с. 9

Козацькі пісні найтісніше пов'язані з історією нашої країни. У них переважно відтворено емоції героя, а не його вчинки (про вчинки переважно йдеться в історичних піснях, які ви будете вивчати у 8-му класі). Надзвичайно романтично відтворено проводи Війська Запорозького в пісні «Ой на горі та женці жнуть». Перед очима постає картина, навіяна піснею: хвилюються дозрілі хліба, женці жнуть пшеницю, а коли розгинають натомлені спini, помічають неподалік козаків; ось упізнаваний усіма ще молодий Дорошенко, а ось і бувалий Сагайдачний із його постійними супутниками — тютюном і люлькою.

Сьогодні
02.09.2024

Читання пісні «Ой на горі та женці жнуть» (с. 9)

Ой на горі та женці жнуть,
А попід горою,
Попід зеленою,
Козаки йдуть.
А попереду Дорошенко
Веде своє військо,
Веде Запорозьке
Хорошенько!
Посередині пан хорунжий.
Під ним кониченько,

Під ним вороненький
Сильне-дужий!
А позаду Сагайдачний,
Що проміняв жінку
На тютюн і люльку,
Необачний!
«Вернися, Сагайдачний,
Візьми свою жінку,
Оддай мою люльку,
Необачний!»

Суспільно-побутова пісня «Ой на горі та женці жнуть» близька до історичних пісень такими ознаками:

- наявність історичних постатей;
- маршовий ритм;
- виконання козаками під час походів.

Петро Конашевич-Сагайдачний (близько 1570-1622) — український полководець і політичний діяч, гетьман реєстрового козацтва, кошовий отаман Запорозької Січі. Організатор успішних походів запорозьких козаків проти Кримського ханства, Османської імперії та Московського царства. Меценат православних братств та опікун братських шкіл.

ота**а**ман

Петро Дорошенко (1627-1698) — визначний український військовий, політичний і державний діяч. Гетьман Війська Запорозького Правобережної України, очільник Гетьманщини. Козацький полковник, учасник Хмельниччини та московсько-української війни.

Зображене в пісні як художньому творі може не збігатися з історичною правдою. Зважаючи на інформацію в довідці про Петра Сагайдачного та Петра Дорошенка, установіть, що в пісні «Ой на горі та женці жнуть» не відповідає історичному факту. Поміркуйте, чому цих двох історичних героїв народ помістив в одну художню дійсність.

- Які пісні більш давні — календарно-обрядові чи суспільно-побутові? Обґрунтуйте свою думку.
- Доведіть, що пісня «Ой на горі та женці жнуть» — ліричний твір.

Сьогодні
02.09.2024

Виберіть зображення, за допомогою яких можна зібрати ілюстрацію до пісні
«Ой на горі та женці жнуть»

Сьогодні
02.09.2024

Закріплення вивченого. Увідповідніть слово з його лексичним значенням

Слово	Лексичне значення
1. Чумак	Г) торговець, що перевозив на волах сіль, рибу та ін. для продажу;
2. Рекрут	А) солдат-новобранець;
3. Наймит	В) робітник, який працює на приватного власника, підприємця; Б) землевласник, заможна людина.

Сьогодні
02.09.2024

Закріплення вивченого

- За якими ознаками можна розпізнати козацьку пісню?
- Що нового ви дізналися про життя козаків?
- Що дає сучасному поколінню українців знання народних пісень?

Сьогодні
02.09.2024

Рефлексія. Вправа «Відкритий мікрофон»

- Сьогодні я дізнався...
- Було цікаво...
- Було складно...
- Я зрозумів (-ла), що...
- Тепер я зможу...
- Я навчився (-лася)...
- У мене вийшло...
- Я зміг / змогла...

Сьогодні
02.09.2024

Пояснення домашнього завдання

Вивчіть напам'ять
пісню «Ой на горі та
женці жнуть».

